

Turizm Akademik Dergisi

Tourism Academic Journal

www.turizmakademik.com

Turizm Alanındaki Bilimsel Araştırmaların Uygulamaya Katkılarının Değerlendirilmesi*

Tuğba ŞEN KÜPELİ^{a*}, Betül KORKMAZ ORHAN^b

^a Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, ANKARA, Türkiye, E-mail: tugbasenkupeli@baskent.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6836-9355

^b Selçuk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, KONYA, Türkiye, E-mail: betulkorhan@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9907-2298

Öz

Bu araştırmanın amacı, turizm alanındaki bilimsel çalışmalarda, otel işletmelerine yönelik sunulan pratik katkıları tespit etmek ve bunların uygulanabilirliğini tartışmaya açmaktır. Bu amaçla, 2022 yılında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanındaki lisansüstü tezlerden, otel işletmelerine yönelik tezlerle ilgili bilgilerden oluşan bir veri seti hazırlanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi yöntemi benimsenerek, tezlerdeki sektöre yönelik katkı ifadelerinin analizinde, MAXQDA programı kullanılmıştır. Sonuçlar, incelenen tezlerin %76'sında otellere yönelik en az bir öneri bulunduğunu ve işletme, müşteri, yönetici, personel ile merkezi ve yerel yönetimler temalarıyla ilgili olmak üzere, tezlerde toplamda 113 katkı konusu olduğunu göstermektedir. Araştırmalar genellikle işletme iç dinamiklerine yönelik katkı sunma eğilimindeyken, makro çevreye yönelik oldukça sınırlı katkı getirmişlerdir. Teknolojinin doğru ve aktif kullanımına önem verilmesi, insan kaynağına odaklanılması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi gibi yönetsel, müşteri ilişkilerinin yönetimi ve marka değerinin artırılması gibi pazarlama stratejilerine yönelik katkıya yer verilmektedir. Mevcut çalışma, bilimsel araştırmalardaki sektöre yönelik önerilerin, pratikte uygulanabilirliğini bütünsel bir şekilde ele alıp tartışmaya açması bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nitel araştırma, Otel, Öneriler, Katkılar.

Assessment of the Implications of Scientific Research in the Tourism Industry

Abstract

This research aims to discuss the applicability of the implications offered by academic research in tourism to industry. A dataset was created from postgraduate thesis statistics in the Council's National Thesis Center database for 2022. To evaluate the implications of the studies, a content analysis was carried out using MAXQDA. Accordingly, 76% of the dissertations had at least one suggestion for hotels, with a total of 113 suggestions related to business, customers, managers, employees, and central-local government. While studies focused mainly on internal business dynamics, implications for the macro-environment issue remained limited. In addition to managerial suggestions such as the importance of the proper and active use of technology, focusing on human resources, and improving working conditions, implications for marketing strategies such as managing customer relationships and increasing brand value are included. The significance of this study lies in the thorough examination and discussion of the applicability of the implications of academic research to the related industry.

Keywords: Qualitative research, Hotel, Suggestions, Implications.

JEL CODE: L83, L84

Makalenin Geçmişi:

Gönderim Tarihi : 12.08.2024

Düzeltilme : 03.09.2024

Kabul : 26.10.2024

Makale Türü : Araştırma Makalesi

Şen Küpeli, T. & Korkmaz Orhan, B. (2024). Turizm Alanındaki Bilimsel Araştırmaların Uygulamaya Katkılarının Değerlendirilmesi, Turizm Akademik Dergisi, 11 (2), 259-278.

* Bu araştırma TR Dizin'in belirlediği, etik kurul kararı gerektiren araştırmalar listesinde yer almayıp, araştırma kapsamında ikincil veri kaynakları kullanıldığından Etik Kurul Onayına gerek bulunmamaktadır.

** Sorumlu yazar e-posta: tugbasenkupeli@baskent.edu.tr

GİRİŞ

Araştırma alanı olarak turizm, ilk çalışmaların yapıldığı 1930'ların ortalarından, bilimsel üretimin ivme kazanmaya başladığı 1960'lara kadar önemli bir yol kat ederek gelişmiş, halen de gelişmeye devam etmektedir (Oliveira, 2015). Turizm alanında çalışan bilim insanı sayısının artmasının ve turizmin bir bilgi alanı niteliği kazanmasının bu gelişmedeki en önemli etkenlerden olduğunu söylemek mümkündür (Hall, 2011). Jafari (1990), turizm hakkında gelişmeleri "turizm platformları" olarak sınıflandırmaktadır. Turizm platformlarının son basamağı olan *bilgiye dayalı platform*'da, turizmin bilimsel bir temel olarak konumlandırılması gerektiği, bunun sonucunda elde edilecek bilginin, teorik yapıların ve pratik uygulamaların geliştirilmesini destekleyeceği açıklanmaktadır. Buradan hareketle, bilimsel çalışmaların sektör problemlerine çözüm sunma potansiyeli olduğu anlaşılmaktadır.

Turizm sektörünün hızlı büyümesi, dinamik yapısı ve ekonomiye olan katkısı yıllar içerisinde turizme ve turizm eğitimine olan rağbeti arttırmıştır. Turizmin sektörel gelişimiyle birlikte turizm alanında lisansüstü eğitim veren üniversiteler artmakta, bu bağlamda turizm eğitiminin gelişme göstermesi, turizm sektörünün gelişmesini desteklemektedir. Bununla birlikte lisansüstü araştırmalarının önde gelen amaçlarının, tez için seçilen konuların sektör ihtiyaçlarına olan uyumluluğunun ve tezlerden çıkan sonuç ve katkılarının sektörde ne ölçüde uygulanabildiğinin belirlenmesi olduğu unutulmamalıdır (Afifi, 2009; Afifi, 2013). Bu bağlamda otelcilik sektörünün, müşteriler, çalışanlar, yerel halk ve seyahat acenteleri gibi birçok turizm paydaşıyla ilişki içerisinde olması nedeniyle tezlerde sunulan önerilerden en çok faydalanması gereken sektörlerin başında geldiği söylenebilir. Lisansüstü tezlerin genellikle turizm alanındaki eğilimleri ve boşlukları belirlemek amacıyla yapıldığı (Jafari & Aaser, 1988; Kozak, 2001; Botterill ve ark., 2002; Meyer-Arendt & Justice, 2002; Afifi, 2009; Weiler ve ark., 2012; Afifi, 2013; İnce ve ark., 2017; Saltık, 2020; Örnek & Karamustafa, 2020; Zengin & Atasoy, 2021; Alimanoğlu & Çolakoğlu, 2021; Bişkin & Pektaş, 2021) bununla birlikte tezlerin sektöre olan katkılarını ve önerilerini araştıran bir çalışma yapılmadığı görülmektedir. Bu durum, Klein & Rowe (2008)'in çalışmasında, akademik çalışmalarda sektöre katkılarının yetersizliği konusuna getirilen eleştirilerden de anlaşılmaktadır. Öyle ki lisansüstü programlara, mesleki deneyim ve bağlantıları olan deneyimli profesyonellerin talebinin giderek arttığı düşünüldüğünde (Dragovič, 2024) potansiyel entelektüel sermayenin etkili bir şekilde kullanılmadığı, üstelik öğrencilerin sektörel deneyimlerinin lisansüstü eğitim ve tez araştırması sürecinde kaybolabildiği ya da körelebildiği belirtilmektedir (Klein &

Rowe, 2008). Dahası bilimsel araştırmaların ne derece uygulanabilir olduğu, eleştiri konusu olmakla birlikte, literatürde bilimsel araştırmaların yapılabirlik kontrollerinden geçirilmesi gerektiği yönünde öneriler de söz konusudur (Rosemann & Vessey, 2008).

Bu bilgilerden hareketle yürütülen çalışmada, turizm alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin otellere yönelik geliştirdikleri pratik/uygulamaya katkıları incelenmiştir. Bu sayede, lisansüstü tezlerde otel işletmelerine getirilen önerilerin, sektörde yaşanan sorunlara getirdikleri çözümler hakkında bütünsel bir bakış açısı sunulmaktadır. Dahası, bu katkıların ne kadar uygulanabilir olduğu da tartışmaya açılmaktadır. Çalışmanın ilerleyen kısımlarında, turizm alanında yapılan bilimsel çalışmaların önemi ve sektöre sağladıkları katkılar ile sektöre yönelik geliştirilen öneriler konusunda literatür aktarılmaktadır. Daha sonrasında araştırma yöntemi kapsamında, araştırma yaklaşımı, araştırma ana kitle ve örnekleme, veri toplama ve analiz teknikleri detaylı bir şekilde aktarılmaktadır. İlerleyen başlıklarda, araştırma kapsamında elde edilen bulgular detaylı bir şekilde verilmekte, sonuç kısmında da turizm alanındaki tez çalışmalarının, otelcilik sektörüne yönelik geliştirdikleri pratik katkılar tartışılmaktadır.

LİTERATÜR

Bilimsel araştırmaların, uygulamaya katkılarının önemine yönelik tartışmalar yeni olmamakla birlikte, çeşitli disiplinlerde bu durum gözlenmektedir. Bilgi sistemleri (Moeini, M., Rahrovani, Y., & Chan, Y. E. (2019), pazarlama (Kelly, S., Nicholson, J., Johnston, P., Duty, D., & Brennan, R. (2021) veya turizm gibi birçok alanda bu durum ele alınmaktadır. Turizm alanında hazırlanan lisansüstü tezleri inceleyen çalışmaların genel olarak turist rehberliği (Saltık, 2020; Örnek & Karamustafa, 2020; Zengin & Atasoy, 2020; Alimanoğlu & Çolakoğlu, 2021), turizm pazarlaması (Kozak, 2001; İnce ve ark., 2017; Bişkin & Pektaş, 2021), gastronomi (Sünnetçioğlu ve ark., 2017; Şahin ve ark., 2018; Ayaz & Türkmen, 2018; Çuhadar & Morçin, 2020), sağlık turizmi (Bayın, 2015; Canik & Özdemir, 2019; Akın, 2021; Kesin ve ark., 2023) gibi alanlarda yoğunluk gösterdiği görülmektedir. Crichton (1978)'in seyahat, rekreasyon ve boş zaman konularında hazırlanan doktora tezlerini incelediği çalışmasının, her ne kadar konu ve içerik yönünden tartışmalı da olsa (Kervankıran & Şardağ, 2019), turizm alanında lisansüstü tezlerin incelendiği ilk çalışmalardan biri olduğu söylenebilir. Jafari & Aaser (1988)'in çalışmasında, 1951-1987 yılları arasında turizm alanında hazırlanan 157 doktora tezi incelenmiştir. Çalışmada turizme en çok getirisi olan alanların ekonomi, antropoloji, coğrafya ve rekreasyon olduğu belirlenmiştir.

Kozak (2001) lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında, 1986 yılından sonra hazırlanan tezlerde konaklama işletmeleriyle ilgili araştırmaların yoğunluk gösterdiği sonucunu elde etmiştir. Botterill ve ark., (2002) 1990-1999 yılları arasında İngiltere ve İrlanda'da turizm alanında hazırlanan doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında, tezlerde en çok turizmin gelişimi, örgütsel davranış ve işletme konularının ele alındığı belirtilmektedir. Meyer-Arendt & Justice (2002), 1987-2000 yılları arasında hazırlanan doktora tezlerinde rekreasyon, antropoloji, coğrafya, eğitim ve işletme konularının ağırlıklı olduğunu açıklamaktadır. Afifi (2009), 1975-2008 yılları arasında Mısır'da hazırlanan turizm alanındaki doktora tezlerini incelediği çalışmasında turizm araştırma alanını araştırmayı amaçlamıştır. Lisansüstü eğitimin nispeten yeni olmasından dolayı tezlerde çoğunlukla pazarlama, geliştirme ve planlama gibi turizmin temel yönlerini keşfetmeyi amaçlayan konuların ele alındığı gözlemlenmiştir. Afifi (2013), Botterill ve ark., (2002) tarafından yapılan araştırmayı güncellemek amacıyla yaptığı çalışmasında ise 2000-2009 yılları arasındaki tezleri incelemiştir. Çalışmada turizm alanında hazırlanmış tezleri inceleyen çalışmalardaki sınırlılıklardan bahsedilerek İngiltere, ABD, Avustralya, Mısır ve Türkiye'de turizm doktoralarının araştıran çok az çalışma olduğu vurgulanmaktadır.

Tezlerde ele alınan konular zaman içerisinde değişiklik gösterse de genellikle örgütsel davranış, turizm pazarlaması, tüketici davranışı (Karagöz & Yüncü, 2013; Tekin, 2016), yönetim, insan kaynakları ve eğitim (Karagöz & Yüncü, 2013) konularında olduğu belirtilmektedir. Weiler ve ark., (2012), 1951-2010 yılları arasında ABD, Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda'da hazırlanan turizm alanındaki doktora tezlerini incelemişlerdir. Çalışmada, turizm ve otelcilik alanındaki tezlerde incelenen konuların psikoloji, çevre ve antropoloji olduğu, ekonomi konusunda hazırlanan tezlerin ise zaman içerisinde azaldığı belirtilmektedir. Tayfun ve ark., (2016), 1985-2016 yılları arasında Türkiye'de hazırlanan turizm konulu tezlerin ilk dönemde pazarlama disiplinine ikinci dönemde ise işletmecilik konusuna odaklanıldığı belirtmektedirler. Bu bağlamda tez çalışmalarının çoğunlukla çalışanlar ve tüketicilere yönelmediğini söylemek mümkündür.

Zaman içerisinde birtakım değişiklikler olsa da doktora düzeyinde üretilen tezlerin çoğunlukla işletme bilimine odaklandığı, sonraki yıllarda ise farklı disiplinlerden de konular çalışıldığı görülmektedir. Öyle ki Nergiz (2014)'in 1990-2013 yılları arasında turizm alanında hazırlanan lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında özellikle mimarlık ve coğrafya gibi farklı disiplinlerle turizm alanının bütünleştiği vurgulanmaktadır.

Yukarıda yer alan çalışmaların lisansüstü bilimsel araştırmaları incelerken, hangi konulara ağırlık verildiği ve bunların yıllar içinde nasıl bir değişime uğradığının araştırıldığı görülmektedir. Öte yandan bu çalışmalarda, sektöre yönelik ne gibi önerilerin sunulduğunu araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Oysaki lisansüstü tezler ele alınan konunun derinlemesine ve her yönüyle incelenmesi, geniş kapsamlı olması, nispeten uzun bir süreçte hazırlanması gibi nedenlerle diğer akademik çalışmalardan farklıdır. Bu nedenle tez sonucunda ortaya çıkan bilgiler hem akademik hem de sektörel açıdan oldukça değerli olmakla birlikte tezlerin akademik ve pratik katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Zira Gendron (2013), araştırma katkılarının çeşitliliğini açıklarken bunların sadece bir kanıt, olasılık ya da hipotez olabileceğini ileri sürmektedir. Bununla birlikte araştırmaların pratik katkıları nispeten karmaşıktır. Bu durumda tez konu seçiminin de önemi olduğu söylenebilir. Tez konusu seçiminde sacayağı olarak düşünülen üç aşamanın ilkinde bir düşüncenin ortaya çıkması, ikinci aşamada düşüncenin akademik çalışmalarla desteklenmesi ve son aşamada sektöre olası pratik katkıların değerlendirilmesi yer almaktadır (Coles ve ark., 2013). Dolayısıyla bilimsel çalışmalarda pratik katkı, teori ile uygulama arasındaki boşluğun kapatılmasına yardımcı olmaktadır. Başka bir ifadeyle pratik katkıların somut sorunlara çözümler bulmayı amaçladığı söylenebilir. Pratik katkıların oluşturulmasındaki ilk adım ise uygulama boşluklarının tespit edilmesidir. Klein & Rowe (2008)'e göre uygulama boşluklarının tespit edilmesinde ve akademik araştırmaların sektörel boşlukları doldurmasında öğrencilerin mesleki deneyimleri önemli bir etkidir. Bu noktada pratik katkıların, araştırmacıların sektörel bakış açısının derinliğiyle ve seçmiş olduğu konunun çok yönlülüğüyle doğrudan alakalı olduğu söylenebilir. Turizm endüstrisinin hızlı büyümesi ve içinde barındırdığı yüksek dinamiklik, turizm alanında çalışılan konuların da sürekli güncellenmesini teşvik etmekte, böylece özellikle turizm ve teknoloji ilişkisiyle alakalı yeni konular çıkmaya devam etmektedir. Bu bağlamda turizm alanında hazırlanan lisansüstü tezlerinin de konu olarak çeşitlilik göstereceği söylenebilir (Afifi, 2013).

Literatürdeki araştırmalar, bir bilimsel araştırmanın kalitesini belirleyen etkenleri, teori ve pratikte bilgiye özgün bir katkı sağlanması olarak sıralamaktadır. Nitekim dünya çapında tüm üniversitelerde tezlerin incelendiği ve yargılandığı en önemli ölçütlerden birinin tezin sunduğu yenilik olmasının yanı sıra, tezin pratikte sunduğu bilginin, örgütlerdeki uygulamalardan farklı ve daha iyi olması da beklenmektedir (Zuber-Skerritt & Fletcher, 2007). Sektöre uygulamada katkılar sağlayacak araştırmaların üretilmesi için öğrencilerin lisansüstü eğitime başlamadan önce edindikleri mesleki bilgilerinin de değerlendirilmesi gerektiği diğer

önemsenen etkenlerdendir. Özellikle doktora programlarının entelektüel sermayeyi geliştirme amacıyla tasarlanması, sektör uygulamasıyla alakalı araştırmaların da artmasını sağlayacaktır. Bu noktada sektör ile akademi iş birliğinin önemi de ortaya çıkmaktadır. Sektör yöneticilerinin konferans, kongre gibi bilimsel etkinliklere katılmaları, çalışmalarını incelemeleri, tavsiyelerde bulunmaları araştırmalardaki pratik katkılarını da gelişmesini sağlayacaktır (Klein & Rowe, 2008).

YÖNTEM

Çalışmanın amacı Türkiye’de otel işletmeciliğine yönelik akademik araştırmaların sektöre ne gibi katkılar geliştirdiklerini araştırmak ve böylece pratikte bu katkıların nasıl uygulanabileceği konusunu tartışmaktır. Araştırmada kapsamında, araştırmacıların bakış açılarını yansıtabilmek için nitel araştırma yaklaşımından, içerik analizi benimsenmiştir. İçerik analizi, sosyal bilimlerde oldukça yaygın olarak kullanılan önemli bir araştırma tekniğidir (Krippendorff, 2018: xii). Teknik, metinlerin belirli olgular-gerçeklikler hakkında değerli bilgiler ortaya çıkarma potansiyeli olan zengin bir veri kaynağı olduğu düşünülen durumlarda kullanılmaktadır (Kleinheksel, Rockich-Winston, Tawfik, & Wyatt, 2020). Bu doğrultuda, bilimsel çalışmalarda otellerle ilgili olarak kapsamlı pratik katkı veya öneri geliştirildiği varsayımından hareketle, lisansüstü tezlerin araştırılması hedeflenmiştir. Ancak, turizm sektörünün dinamik yapısı gereği (Sedarati, Santos, & Pintassilgo, 2019) diğer bir ifadeyle yıldan yıla sektörde öne çıkan konuların (örneğin Covid 19 pandemisi) ve gündemin değişmesinden kaynaklı olarak, sınırlı bir dönemin araştırılması amaçlanmıştır. YÖK (Yükseköğretim Kurulu) Ulusal Tez Merkezi (YÖK, 2022) veri tabanı ise araştırmada veri kaynağı olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla, araştırmada ikincil veri kullanılmıştır. Aynı zamanda, bu araştırmada taranan tezlerle yönelik bilgiler doğrudan verilmediği gibi, bu tezlerde yer alan ölçek, anket veya fotoğraf gibi etik kurul onayı gerektirecek bir veri kullanılmamıştır. Etik kurul izni gerektiren durumlarla ilgili detaylı bilgiler, Etik Kurul Onayı kısmında yer almaktadır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışma kapsamında, Türkiye’deki üniversitelerde yürütülen, otellere yönelik lisansüstü tezler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Haziran 2023 tarihinde YÖK Ulusal Tez Merkezinden (YÖK, 2023) yapılan taramaya göre (kısıtlama olmadan), oteller hakkında

1985 yılından itibaren 2023 yılına kadar toplam 1943 tez mevcuttur. Taramada yer alan bütün tezleri incelenmesi için gerekli kontroller yapılarak indirilmesi, tezlerin sonuç kısımlarının okunarak sektöre yönelik katkı veya öneri ifadelerinin tespit edilmesi ve ilgili veri setine aktarılmasını gerektirdiğinden, oldukça zahmetli ve zaman alacak bir prosedür izlenmesi gerekliliği için araştırma örneklem seçilmesini gerektirmiştir. Bununla birlikte, turizm sektörünün oldukça dinamik bir sektör olması (Sedarati ve ark., 2019) ve neredeyse her yıl gündemin, dolayısıyla çalışılan ve üzerinde durulan konuların değişmesi (Nakovski, Milenkovski & Gjorgievski, 2021) araştırmayı belirli bir dönemle sınırlandırmayı zorunlu hale getirmektedir. Sektöre getirilen pratik/uygulamaya katkıların geçerliliğini koruması için ise en güncel tezlerin incelenmesi gerektiğine karar verilmiştir. Bu gerekçelerden hareketle araştırma kapsamında, taramanın yapıldığı yıl olan 2023 yılındaki tezler sistemde yer almadığı, bir önceki yıl olan 2022 yılındaki tezlerin tamamının incelenmesine karar verilmiştir.

Veri Toplama

Veri toplama sürecinde araştırmacılar YÖK Ulusal Tez Merkezinin web sayfasını kullanmıştır. Burada arama yapılırken “aranacak alan” kısmında önce “tez başlığı” seçilerek, “arama alanı” kısmında “otel” kelimesini içeren, 112 yüksek lisans ve doktora tezine ulaşılmıştır. Gelen sonuçlar arasından yalnızca 2022 yılına ait izinli olan toplam 99 tez indirilmiştir. Başka bir arama filtresi kullanılmamıştır. Araştırmaların doğası gereği, sektöre yönelik pratik/uygulamaya katkıların tezlerin sonuç kısımlarında, bazen ayrı başlık olarak, bazen de sonuç ve tartışmaların içinde cümle-paragraf olarak verilmektedir. Bu nedenle, tezlerin sonuç kısımları araştırmacılar tarafından okunarak, tespit edilen katkı veya öneri cümleleri, tezlerle ilgili diğer verilerle (tez adı, yöntem, üniversite, tez türü vb.) birlikte veri setine dâhil edilmiştir. Buna göre incelenen toplam tez sayısı 99 olarak hesaplanmıştır.

Veri Analizi

Veri analizi sürecinin titizlikle yürütülebilmesi için bazı önemli noktalara dikkat edilmiştir. Bunlardan ilki doğru veri setinin hazırlanmasıdır. Veri seti hazırlanırken, iki farklı kodlayıcı çapraz kontrol süreciyle konuyla doğrudan ilgili tezlerin veri setine dâhil edilme durumunu kontrol etmişlerdir. Bununla birlikte, tezler incelenirken araştırmacıların sektöre yönelik katkı ve önerilerinin gözden kaçırılmaması için yine çapraz kontrol yapılmıştır. Tüm kontroller yapıldıktan sonra analizde kullanılacak olan veri seti MAXQDA programına aktarılmış ve analiz edilmiştir.

* Tezlerde sektöre yönelik katkılar bazen yalnızca sonuç başlığında verilirken, bazı çalışmalarda pratik katkılar, uygulamaya öneriler, sektöre öneriler veya öneriler başlıklarıyla verilebilmektedir. Bu nedenle mevcut araştırmada da bu kavramlar bir-biri yerine kullanılmaktadır.

BULGULAR

Araştırma bulgularına göre toplam 99 lisansüstü tez incelenmiştir. Tezlere yönelik tanımlayıcı istatistikler şu şekilde sıralanabilir:

- Çalışmalar, yöntemlerine göre değerlendirildiğinde, 64'ünde nicel araştırma yöntemi, 28'inde nitel araştırma yöntemi, yalnızca 7 tezde ise karma yöntem kullanıldığı tespit edilmiştir.
- Çalışmaların 84'ü yüksek lisans, 15'i doktora çalışmasıdır.
- Toplam 42 üniversite arasından, 10 tez ile en çok Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde tez çalışması yürütülmüştür. Akdeniz Üniversitesi, Karabük Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi ise 6 tez ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nde ise 5 tez çalışması yürütülmüştür. Geriye kalan 37 üniversitede ise 1-4 arasında değişen sayılda tez çalışması yürütüldüğü tespit edilmiştir.
- Çalışmaların 95'i devlet, 4'ü vakıf üniversitesinde gerçekleştirilmiştir.
- YÖK Tez Merkezinin konu etiketlerine göre, tezler beş farklı konuda yürütülmüştür. Çalışmaların konularından 33'ü örgütsel davranış, 17'si teknoloji, 8'i çevre ve sürdürülebilirlik, 6'sı liderlik ve son olarak 5'i Covid-19 pandemisi ve 6'sı ise diğer konu etiketine dâhil edilmiştir.
- 99 Tezden 24'ünde araştırmacılar turizm sektöründeki uygulayıcılara herhangi bir öneride bulunmamışlardır.

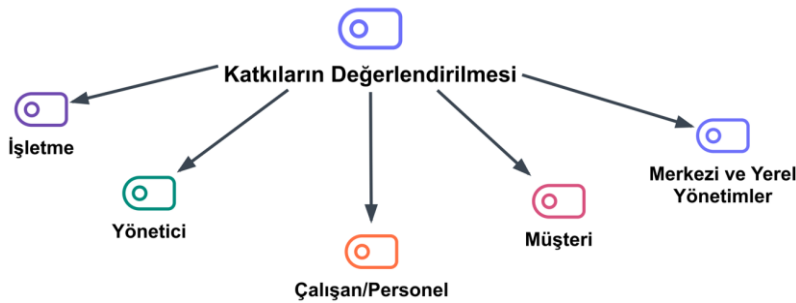
yönelik getirilen öneriler; işletme (51 öneri), yönetici (23 öneri), personel (22 öneri), müşteri (8 öneri) ile merkezi ve yerel yönetimler (9 öneri) kategorilerine ayrılmaktadır. Burada yer alan kategorilerin her biri iki veya dokuz arasında değişen alt kategorilere ayrılmaktadır. Toplamda sektöre yönelik 113 öneri konusu belirtilmiştir. Çalışmalarda sektöre yönelik belirtilen öneri ve katkılar en çok işletme kategorisi altındadır. Müşteri ile merkezi ve yerel yönetimler kategorilerine ise diğerlerine göre daha az öneri getirilen alanlar olmuştur. Kodlanan konuların tamamı Tablo 1'de ekler kısmında verilmiştir. İlerleyen kısımlarda her bir kategoriye yönelik detaylı bulgular yer almaktadır.

İşletme Kategorisine Yönelik Bulgular

Elde edilen bulgularda ilk temada işletme yer almaktadır. İşletme temasında, örgütsel davranış, pazarlama, kriz yönetimi, hizmet kalitesi, çevre ve sürdürülebilirlik ile teknoloji kullanımı olmak üzere altı farklı alt kod bulunmaktadır. Bu alt kodların her biri de yine kendi koduna yönelik öneriler içermektedir. İşletme fonksiyonlarına yönelik önerilerin getirildiği işletme kategorisi, çalışmalarda en çok öneri getirilen temadır. İşletme kategorisi alt kategorileri, kodları ve kod frekanslarına Şekil 2'de yer verilmiştir. Öne çıkan öneriler arasında, "örgütsel bağlılığın artırılması için önlemler alma" yer almaktadır.

Örgütlerde "dijital dönüşümün gerçekleştirilmesi", "paydaşlarla işbirlikçi pazarlama faaliyetleri yapma", "kriz yönetimi uygulamaları", "dış kaynak kullanım stratejilerinin belirlenmesi", "sosyal medyanın aktif kullanılması", "sosyal medya fenomenleriyle iş birlikleri

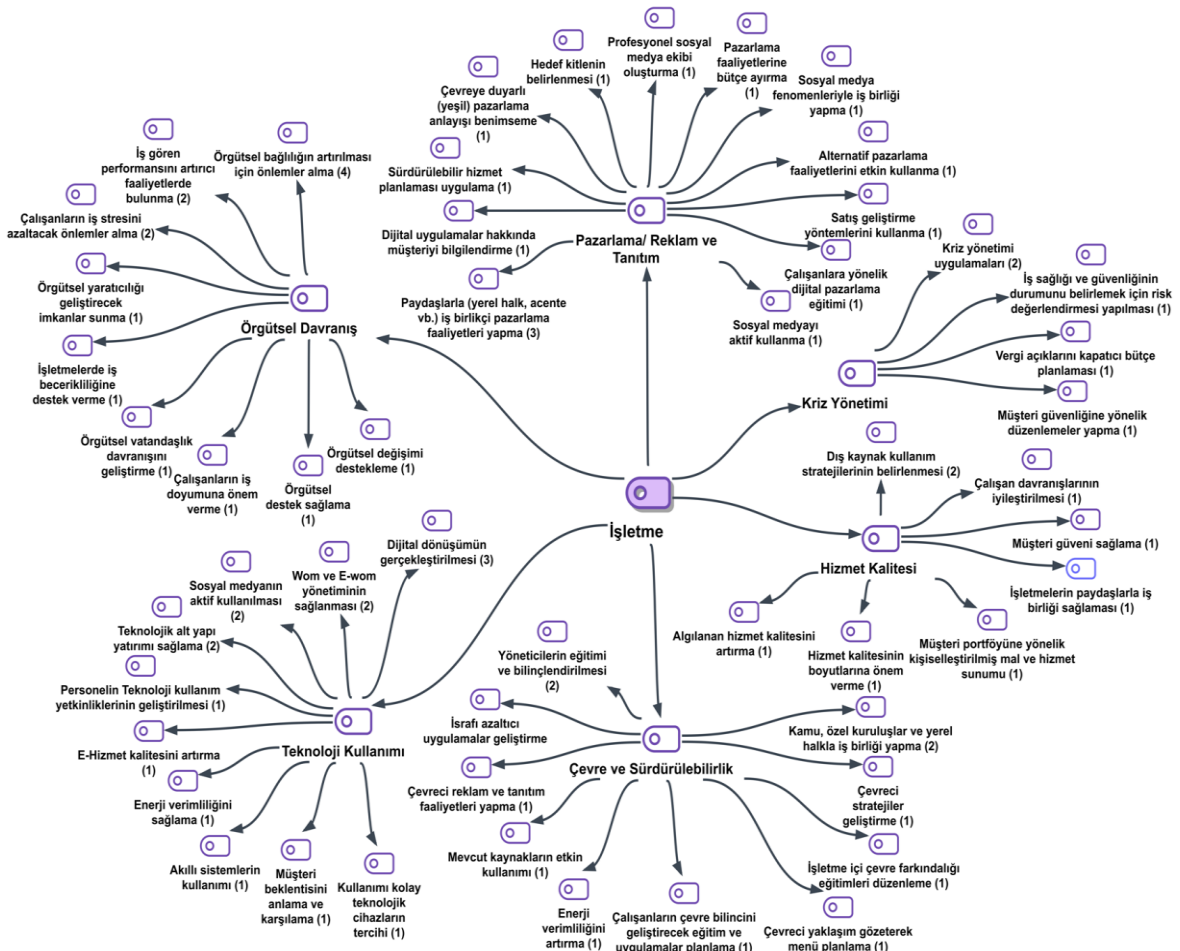
Şekil 1. Katkıların Değerlendirilmesi

Tezlere yönelik tanımlayıcı bilgiler yukarıda sıralanmıştır. Bu araştırma kapsamında, tezlerin tek tek incelenmesi sonucu elde edilen "sektöre katkı veya öneri" içeren ifadelerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ise şu şekildedir:

Yürütülen çalışmalarda, "sektöre katkı veya öneri" içeren ifadeleri, katkıların değerlendirilmesi teması altında incelenmiş ve bu temada yer alan kategorilere Şekil 1'de yer verilmiştir. Buna göre, tezlerde sektöre

Şekil 2. İşletme Kategorisi Hiyerarşik Kod Alt Kod Gösterimi

yapılması”, “Wom ve E-Wom yönetiminin sağlanması” ve “çalışanların iş stresini azaltacak önlemler alınması” önerileri öne çıkmaktadır. Bu önerilerle ilgili aşağıda örnek ifadeler yer almaktadır:

“İşletmeler resmi web sitelerini ve sosyal medya platformlarını aktif bir şekilde kullanmalı ve termal turizmle ilgili bilgilere detaylı bir şekilde yer vermelidir. Değişen şartlara ayak uydurmalı gerekli değişiklikleri yapmalıdır.”

“Turizm sektöründeki bütün işletmelerin oluşabilecek bir krize karşı krize hazırlık planı olmalıdır.”

“İş stresi yaşayan evli çalışanların bireysel düzeyde iş hayatında yaşayabileceği zorlukları önceden tanıması ve hazırlıklı olması, kendine tanınan tatil ve dinlenme olanaklarını kullanması ve aile bağlarını kuvvetlendirecek sosyal aktiviteler gerçekleştirmesi önerilebilir”

Pazarlama/reklam ve tanıtım kategorisinde çalışmaların en çok değindiği konu *paydaşlarla* (yerel halk,

acente vb.) *iş birlikçi pazarlama faaliyetleri yapmadır*. Konuyla ilişkili ifadeleri şu şekildedir:

“Mustafapaşa gastronomi turizminin geliştirilmesi için yerel yiyeceklerin sunulup turistler tarafından deneyimlenebileceği, organik satışların yapılabileceği mekanlar oluşturulabilir. Seyahat acentalarının hazırlayıp sundukları paket turlarına bölgenin turistik çekiciliklerinin yanı sıra gastronomik zenginliklerini eklenmesi de olumlu etki sağlayacaktır...”

“Bölgede çalışan işletme sahipleri, aşçılar ve yöneticilerin bölgeye ait yöresel yemeklerin neler olduğu ve bölge için önemi üzerine katılabilecekleri eğitimlerin düzenlenmesi ile sunulan yöresel yemeklerin artacağı düşünülmektedir...”

Yönetici Kategorisine Yönelik Bulgular

Elde edilen bulgularda ikinci temada yönetici yer almaktadır. Yönetici temasında, yönetim faaliyetleri ve yönetici özellikleri olmak üzere iki alt kod bulunmaktadır. Yönetim faaliyetleri alt kodunda toplam 7 farklı öneri yer almaktadır. Yönetici özellikleri kodunda ise

16 farklı öneri geliştirilmiştir. Yönetici kategorisi alt kategorileri, kodları ve kod frekanslarına Şekil 3'te yer verilmiştir. Diğer tüm öneriler arasında yönetici özellikleri, getirilen öneri sayısı bakımından en fazla içeriğe sahip alt koddur. Çalışanların örgütsel kararlarda katılımının teşvik edilmesi, örgütsel yaratıcılığın teşvik edilmesi, yönetici ve çalışan iş birliği, yöneticilere yönetsel beceri ve liderlik eğitimlerinin verilmesi önerileri öne çıkan önerilerdir. Konuyla ilgili örnek bir ifade şu şekildedir:

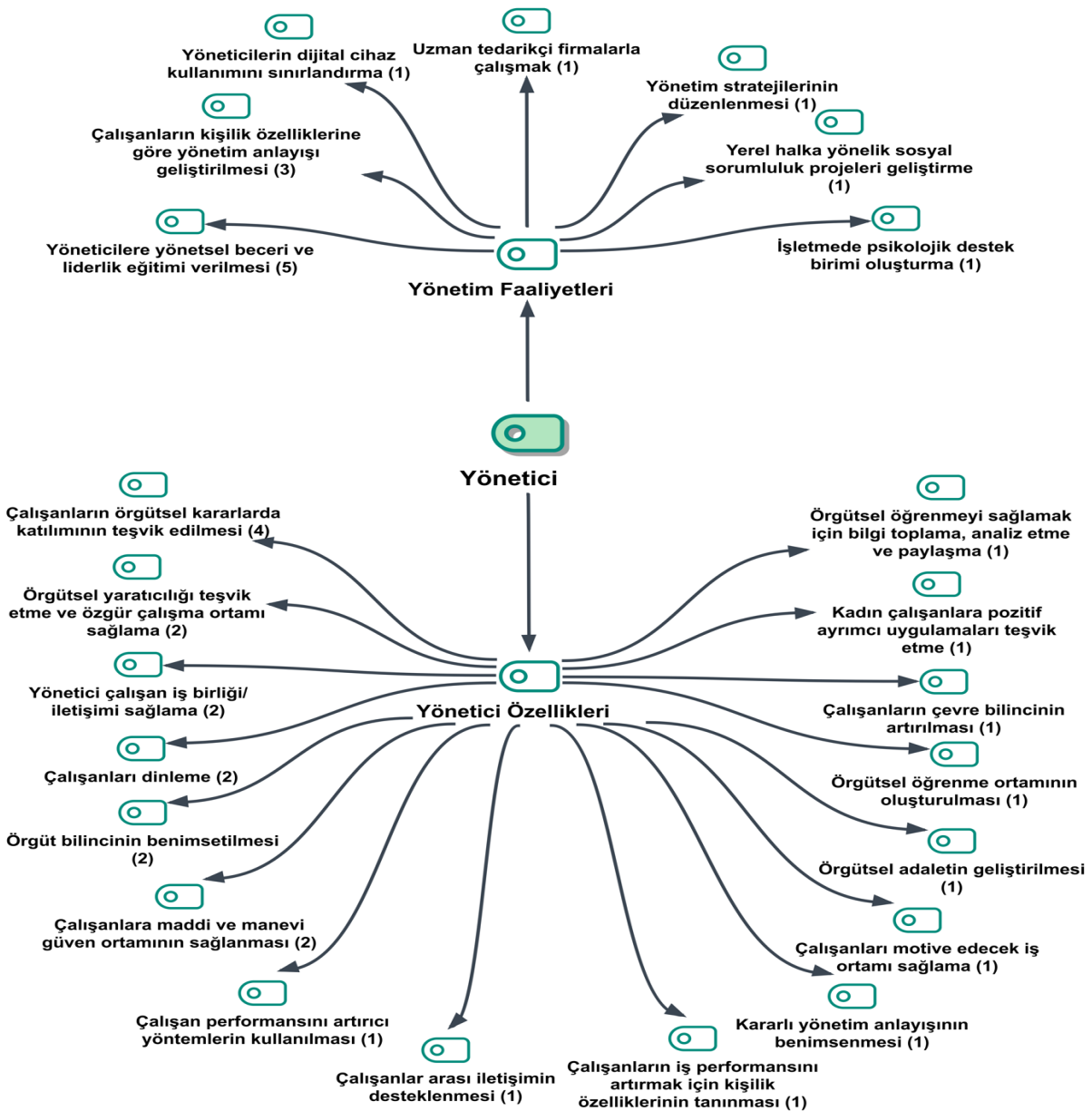
“Yöneticilerin etik liderlik davranışları ile kurumda örgütsel adaletin sağlanması çok yakından ilişkilidir. Bu nedenle yöneticilere bu kavramlar hakkında

teorik ve pratik bilgiler vermek, bu kavramların önemini anlatmak ve uygun davranışlar sergilemeleri konusunda yönlendirmek önem arz etmektedir.”

Yönetim faaliyetleri kategorisinde çalışmaların bulunduğu bir diğer konu çalışanların kişilik özelliklerine göre yönetim anlayışı geliştirilmesidir. Öneriler, yöneticilerin çalışanların kişilik özelliklerine göre yönetim anlayışı geliştirmesi gerektiğini dile getirmektedir. Konuyla ilişkili ifadeleri şu şekildedir:

“.....işletmeler kendi çalışanlarını sosyal zeka seviyelerini geliştirmeye teşvik etmeli ve bununla ilgili eğitim programları düzenlemelidirler.....”

Şekil 3. Yönetici Kategorisi Hiyerarşik Kod Alt Kod Gösterimi

Çalışan/Personel Kategorisine Yönelik Bulgular

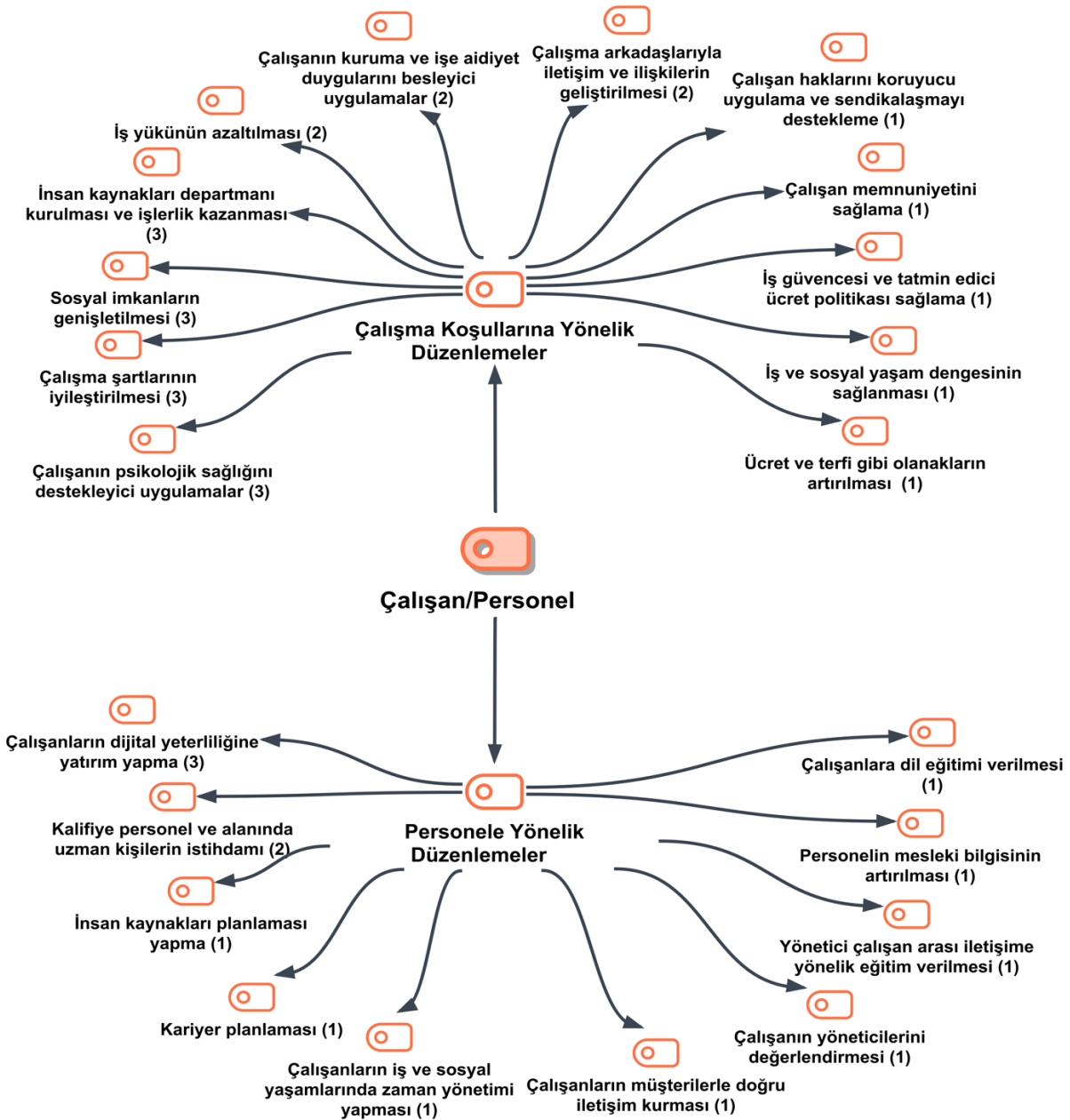
Elde edilen bulgularda üçüncü temada personel yer almaktadır. Personel temasıyla ilgili iki alt kod bulunmaktadır. Çalışma koşullarına yönelik düzenlemeler alt kodunda toplam 12 farklı öneri, personele yönelik düzenlemeler kodunda ise 10 farklı öneri geliştirilmiştir. Çalışanın psikolojik sağlığını destekleyici uygulamalar, çalışma şartlarının iyileştirilmesi, çalışanların dijital yeterliliğine yatırım yapılması ile kalifiye personel ve alanında uzman kişilerin istihdamı öne çıkan önerilerdendir. Personel kategorisi alt kategorileri, kodları ve kod frekanslarına Şekil 4’te verilmiştir.

Bu önerilerle ilgili aşağıda örnek ifadeler yer almaktadır:

“...yatırımlar sadece teknik olarak değil personel olarak da eğitim sektörü üzerinde gerçekleştirilerek sektör için teknoloji bilinci yüksek dijital platform ve uygulamaların kullanımı alanında yetenekli personeller yetiştirilmesi gerektiği görülmektedir.”

“...İşletmenin tüm çalışanlarının bu dönüşüm konusunda bilinçlendirilerek bu sürece dahil olması ve teknolojinin harcama değil yatırım aracı olarak görülmesi gereklidir.”

Şekil 4. Çalışan/Personel Kategorisi Hiyerarşik Kod Alt Kod Gösterimi

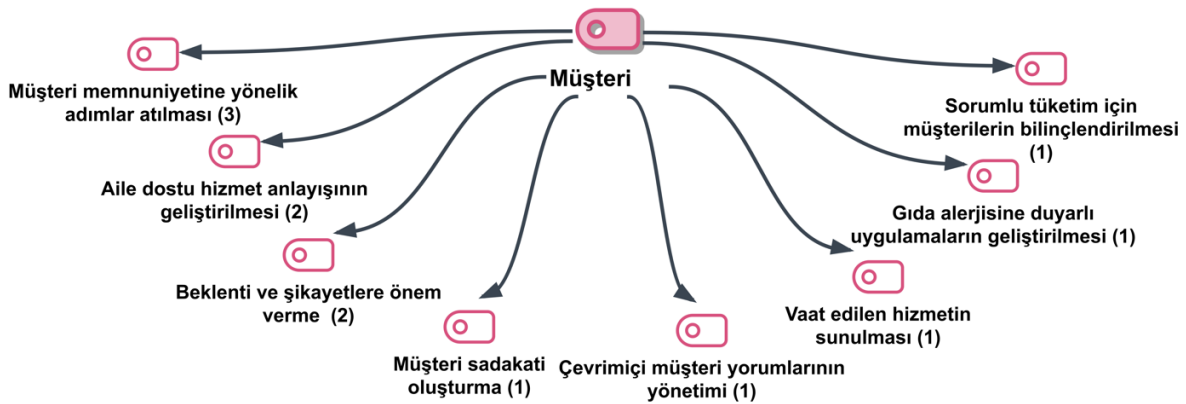
“Daha kalifiye alanında daha uzmanlarla çalışılması hem hizmet kalitesini, hem müşteri memnuniyetini hem de çalışan aidiyetini ve verimini artırır niteliktedir.”

“...Otel yönetiminin personelini iç müşteri olarak görmesi, iç müşterinin tatmin olmadan dış müşteri statüsünde olan misafirleri memnun etmeyeceğini göz önünde bulundurması gerekir...”

Müşteri Kategorisine Yönelik Bulgular

Müşteri kategorisi kodları ve kod frekanslarına Şekil 5’te yer verilmiştir. Müşteri kategorisinde çalışmaların en çok değindiği konu müşteri memnuniyetine yönelik adımların atılmasına yöneliktir.

Şekil 5. Müşteri Kategorisi Hiyerarşik Kod Alt Kod Gösterimi

Tema hakkında örnek ifadeler şu şekildedir:

“Daha kalifiye alanında daha uzmanlarla çalışılması hem hizmet kalitesini, hem müşteri memnuniyetini hem de çalışan aidiyetini ve verimini artırır niteliktedir.”

“...Turizm destinasyonlarında yer alan otelyöneticilerinin ve personelinin müşteri beklenti ve taleplerinin,

müşteri memnuniyetini göz ardı etmeleri halinde, ülkenin en önemli gelir kaynaklarından biri olan turizm sektörüne olumsuz etkileri olacaktır.”

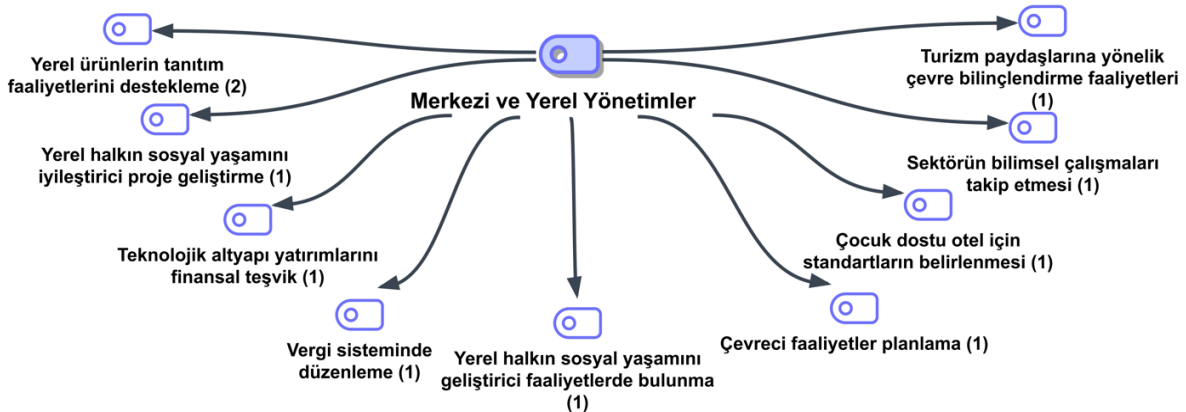
Müşteri kategorisinde çalışmaların değindiği bir diğer konu ise aile dostu hizmet anlayışının geliştirilmesi gerektiğine yöneliktir. Konuyla ilişkili ifadeleri şu şekildedir:

“Ailelerin birlikte katılabileceği programlar hazırlanıp sunulmalıdır.”

Merkezi ve Yerel Yönetimler Kategorisine Yönelik Bulgular

Çalışmaların önerilerindeki merkezi ve yerel yönetim konulu ifadeler merkezi ve yerel yönetimler kategorisi altında toplanmıştır. Merkezi ve yerel yönetimler kategorisi kodları ve kod frekanslarına Şekil 6’da yer verilmiştir. Merkezi ve yerel yönetimler kategorisinde

Şekil 6. Merkezi ve Yerel Yönetimler Hiyerarşik Kod Alt Kod Gösterimi

çalışmaların en çok değindiği kod, yerel ürünlerin tanıtım faaliyetlerini destekleme kodudur.

Öneriler merkezi ve yerel yönetimlerin yerel ürünlerin tanıtımını desteklemesi gerektiğini dile getirmektedir. Merkezi ve yerel yönetim konusundaki ifadeleri şu şekildedir:

“Yöneticiler otellerin yarattığı istihdam söyleminin ötesine geçerek yerel halka yönelik projeler geliştirebilir, kentin sosyal yaşamına katkı sunan etkinliklere destek olabilirler.”

“Özellikle otel işletmelerine dijital dönüşüm için kamu otoritelerinden yeterli finansal teşvik ve desteğin sağlanması ve teknolojik altyapının oluşmasına destek verilmesi önerilmektedir.”

“Covid-19 krizinin turizm endüstrisine etkilerini asgari seviyelerde tutmak için ortaya konulan destek paketlerinin, salgın kontrol altına alınıp normale dönene kadar artan bütçe açıklarının nasıl finanse edileceği ve kamu borcunun nasıl kontrol altına alınacağı tartışılmaya başlanabilir...”

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma kapsamında, lisansüstü tezlerde, turizm sektörüne yönelik geliştirilen pratik/uygulamaya katkılarının, bütünsel bir bakış açısıyla incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece akademik çalışmaların sektörde yaşanan sorunlara çözüm üretme potansiyeli, sunulan önerilerin uygulanabilirliği, başka bir ifadeyle gerçekçiliği araştırılarak sektör-akademi kopukluğu eleştirisine yeni bir pencere açılması da amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda, otelcilik konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerdeki pratik/uygulamaya katkılarının içerik analizi sonucu, bu katkılarının genel olarak **işletme, müşteri, yönetici, personel ile merkezi ve yerel yönetimler** kategorilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu kategoriler arasından en fazla katkı getirilen ise işletme olmuştur. Dahası, alt kodlar açısından en çok katkı getirilen kategori yönetici kategorisinde yer alan **yönetici özellikleri** kategorisi olmuştur. Bu durum, her ne kadar işletme yönetimi konusunda kurumsal olarak yapılması gerekenler olsa da, liderlik tarzları, çalışanlarla iletişim gibi yöneticinin sahip olduğu özelliklerin, işletme işleminde ve başarısında oldukça önemli bir payı olduğunu göstermektedir. Çalışmalar işletmecilik, yönetim ve personel konuları olmak üzere daha çok işletme iç dinamiklerine yönelik katkı sunmaktadır. Ancak müşteri kategorisi ile merkezi ve yerel yönetimler kategorisine yönelik öneri veya katkı sayısı diğer kategorilere göre oldukça azdır. Bu durum, araştırmacıların genellikle işletme iç dinamiklerine yönelik katkı sunma eğiliminde olduğunu, iç çevreden, makro çevreye doğru ilerledikçe, getirilen pratiğe yönelik oldukça sınırlı katkıların veya önerilerinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Katkıların, merkezden dışarıya doğru azalmasının nedeni arasında, işletmelerdeki iç dinamiklerin değiştirilmesi veya düzenlenmesi, dolayısıyla bu alanlarda başarıya ulaşılması daha ihtimal dâhilinde görülmekteyken, müşteriler ile merkezi ve yerel yönetimlerin konularında işletmenin etkisinin daha sınırlı olarak değerlendirilmesi, gösterilebilir. Öyle ki müşterinin beklenti, ihtiyaç ve algı kavramlarına bağlı olması nedeniyle yönetilmesi ve yönlendirilmesi de daha zordur. Özellikle pazarlama çabalarının başarıya ulaşarak uzun süreli müşteri ilişkisi kurulması oldukça zorlu görülmektedir (Chong & Chen, 2010). Dahası, hizmet hatasıyla karşılaşan bir müşterinin negatif algısını değiştirmek, özellikle anında müdahale edilmediği durumlarda oldukça zordur (Sarkar, Sarkar & Sreejesh, 2021). Benzer biçimde, işletme makro çevresi olarak değerlendirilen merkezi ve yerel yönetimler, işletmenin faaliyetlerinden doğrudan etkilenmezken, makro çevre işletmenin faaliyetlerine etki edebilmektedir (Holienska, Pilková & Ostapenko 2016; Mose, 2016). Merkezi ve yerel yönetimler konusunda öneri veya katkı sayısının da az olması araştırmacıların bu alanlarda bir değişiklik yapılabileceği yönünde beklentilerinin düşük seviyede olmasından kaynaklanabilir.

Çalışmalarda sektöre getirilen katkılar ışığında, bilinen işletme fonksiyonlarına ilaveten, üzerinde durulması gereken işletme fonksiyonları olduğu ortaya çıkmaktadır. Klasik yönetim düşüncesinin başlıca temsilcilerinden Henri Fayol, “Genel ve Endüstriyel Yönetim” kitabında işletmelerde olması gereken yönetsel faaliyetleri, teknik, ticari, muhasebe, güvenlik, yönetim ve mali işler olarak sıralamıştır (Fayol, 2005). Bu anlayış birçok işletmede geçerliliğini korumakla birlikte, tezlerden elde edilen sonuçlar ışığında; **teknoloji kullanımı, çevre ve sürdürülebilirlik, kriz yönetimi, hizmet kalitesi** konularının turizm işletmelerinde, özellikle otellerde **ilave fonksiyonlar** olarak ele alınması gerektiği açıkça görülmektedir. Turizm sektörünün dinamik yapısı, hizmet ağırlıklı bir sektör olması, teknolojiyi yakından takibi gerektirmesi nedeniyle, doğal kaynakların kullanımı ve gelecek nesillere aktarılması konularında önemli adımlar atılması gereken bir alan olduğu, bu araştırmalardan elde edilen ortak görüşlerdir.

Mevcut araştırma sonucu, insan kaynakları departmanının görev ve sorumluluklarının genişletilerek çalışanlara psikolojik danışmanlık desteği verilmesi, dahası işletmelerde çalışanların **psikolojik sağlıklarına** yönelik bir birim oluşturulması, işletmelerde yaratıcılık ve iletişimin artırılması gibi çalışanların motivasyonunu ve iş verimliliğini geliştirici uygulamalar yapılması gerektiğini göstermektedir. Esasen bu durumu Menon (2001), personel güçlendirme teorisinin kategorilerinden biri olan psikolojik güçlendirme olarak açıklamaktadır. Çalışanların yaratıcılığının artması başka bir ifa-

deyle öz yeteneklerine ve performanslarına güvenmeye başlamasıyla psikolojik güçlendirmenin yetkinlik boyutu, özellikle yönetici ve çalışan arasındaki iletişimin gelişmesi sonucunda çalışanın işiyle arasında uyumun sağlanmasıyla da psikolojik güçlendirmenin anlam boyutu sağlanacaktır (Spreitzer, 1995). Psikolojik destek birimi ise yine turizm işletmelerinde çalışanların ihtiyaçları doğrultusunda, ilave bir fonksiyon olarak ele alınmalıdır. Bu durumda mevcut **işletmelerdeki fonksiyonların (departmanların) yeniden gözden geçirilmesi**, görev tanımlarında değişiklik yapılması, ilave görev, hizmet ve sorumluluk alanlarının tartışılması gerektiği açığa çıkmaktadır.

Araştırma sonucunda merkezi ve yerel yönetim kategorisine fazla öneri getirilmemekle birlikte çevre bilincinin ve turistik ürünlerin tanıtım faaliyetlerinin artırılması hususunda kamu desteğinin önemi vurgulanmaktadır. Çevre bilincinin geliştirilmesi konusunda yerel yönetimlerin rolünün incelendiği araştırmalar (Dredge, 2011; Brokaj, 2014; Shone, 2016; Ruhanen, 2013) yönetimler tarafından sürdürülebilirliğin pratik uygulamaları konusunda sıkıntılar yaşandığını göstermektedir. Bu durum, akademik çalışmalarda sektörel gerçekliğin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Merkezi ve yerel yönetimlerin gerek sürdürülebilirlik uygulamalarında gerekse reklam ve tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde akademik çalışmalardan ne kadar faydalanması gerektiği, çalışma sonuçlarının da uygulanabilir ilkelere dayandırılması gerektiği ve her iki alanın da birbirine ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

Kategoriler arasından en az öneri getirilen alanlardan biri olan müşteri kategorisinde, müşterilerin memnuniyetinin artırılması, beklentilerin karşılanması ve şikayetlerin giderilmesi gibi literatürde tartışılan (Phillips, Barnes, Zigan, & Schegg, 2017; Rianthong, Dumrongsiri & Kohda, 2016; Wang, Shui & Yang, 2013) konulara ilaveten, **sorumlu tüketim bilincinin kazandırılması ve gıda alerjisine duyarlı uygulamalara yer verilmesi** gibi daha güncel öneriler de yer almaktadır. Gıda alerjisi konusunun gündeme gelmesinin nedeni ise dünya genelinde artan gıda duyarlılığı gösterilebilir (Prescott & Allen, 2011; Tang & Mullins, 2017; Warren, Jiang & Gupta, 2020). Bunun bir yansıması olarak otellerde konaklayan müşterilerin sağlık yönünden risk algılama ihtimallerinden dolayı (Şen Küpeli & Özer, 2020) çalışmalar sektöre bu yönde öneriler geliştirmişlerdir.

Çalışmalardan hareketle, sektöre yönelik katkılar arasında yenilikçi ve dikkate değer konular olduğu söylenebilir. Ancak göz önünde bulundurulması gerekenlerin başında, **bu katkıların veya önerilerin sektör dinamiklerine ne kadar karşılık verdiği ve ne derece uygulanabilir olduklarıdır**. Nitekim literatürde

bilimsel araştırmaların, sektör gerçeklerinden kopuk olduğu, dolayısıyla yapılacak çalışmaların uygulanabilirlik durumlarının test edilmesi gerektiği (Rosemann & Vessey, 2008) ifade edilmektedir. Dahası uygulayıcı geri bildirimlerinden yola çıkılarak araştırma tasarımlarının yapılması ve bulguların pratik etkilerinin bu şekilde değerlendirmesi gerektiği yönünde çağrılar yapılmaktadır (Gürlek, Koç & Memili, 2024). Bu tartışmalara bir başka pencere de yapılan çalışmaların %30'unda sektöre herhangi bir öneri veya katkı ifadelerinin yer almaması durumuyla açılmaktadır. Öyle ki hâlihazırda bilimsel çalışmaların yapılabilirliği konusu tartışmaları sürerken, önemli miktardaki çalışmalarda, **sektöre herhangi bir katkı getirilmemesi** oldukça çarpıcı bir sonuçtur. Bunun nedenleri arasında, lisansüstü öğrencilerin bu süreçte bilgi ve deneyimlerinin körelmesi (Klein & Rowe, 2008) gösterilmekle birlikte, sektörden kopuk bir şekilde, **çoğunlukla araştırma tekniğine ve teoriye odaklılık** (Şen Küpeli, 2022), başka bir neden olarak gösterilebilir.

Bu çalışmada, otel yöneticilerinin, işletme amaçlarını gerçekleştirmek, daha etkili bir yönetim anlayışı benimsemek, işine ve mesleğine bağlı personelle kaliteli hizmet sunumu gerçekleştirebilmek için kullanabilecekleri ve somut adımlar atabilecekleri katkılar yer almaktadır. Bu önerilerin sektör paydaşları açısından anlamı, diğer bir ifadeyle sektörde uygulanabilirliğini veya karşılığını mevcut çalışma dâhilinde belirlemek mümkün değildir. Bununla birlikte, çalışmada sunulan katıların sınıflandırılarak incelenmesi ve her kategoride yer alan madde sayısının belirtilmesi yöneticiler için bir rehber niteliği taşımaktadır. Özellikle çalışanların verimliliğini ve yaratıcılığını arttırmak, müşteri beklenti ve şikayetlerini belirlemek gibi işletmenin iç ve dış çevresiyle ilgili konularda uygulanabilecek prosedürlerle ilgili bilgi kaynağı oluşturmaktadır. Mevcut çalışma, bilimsel araştırmalardaki sektöre yönelik önerilerin, pratikte uygulanabilirliğini bütünsel bir şekilde ele alıp tartışmaya açması bakımından da önem taşımaktadır. Böylece akademinin, sektör dinamiklerine yakınlığı anlaşılmasına çalışılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde akademik çalışmalarda sunulan pratik katkıları değerlendirmeye yönelik araştırma yapılmadığı, çoğunlukla çalışmaların bibliyometrik analizinin yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın literatüre bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte çalışmada pratik katkıların değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan güçlü ve zayıf yönler, araştırmacıları yapacakları çalışma konularını belirleme hususunda yönlendirebilecektir. Ayrıca araştırma sonucunda sektöre herhangi bir öneri getirmeyen çalışma sayısının oldukça yüksek çıkması (yaklaşık %30), araştırmacılara yapacakları çalışmalar için bir uyarıcı rolü üstlenebilecek ve çalışmalarda pratik katkılara yer verilmesini teşvik edebilecektir.

Sınırlılıklar ve Sonraki Araştırmalar için Öneriler

Bu araştırma kapsamında, yalnızca 2022 yılında yayımlanmış lisansüstü tez çalışmalarında yer alan sektöre pratik katkılar/öneriler incelenmiştir. Gelecek çalışmalarla ilgili öneriler ise şu şekilde sıralanmaktadır:

- Gelecek araştırmalar, sonraki yıllarda yapılmış lisansüstü tez çalışmalarını veya diğer bilimsel çalışmalarda (makale, bildiri, vb.) yer alan sektöre yönelik pratik katkıları inceleyebilirler.
- Farklı turizm türlerine yönelik (sağlık turizmi, gastronomi turizmi, kültür turizmi gibi) yapılan çalışmalarda verilen katkılar ayrı ayrı ele alınabilir. Böylece her bir alt disiplinin kendine özgü ihtiyaç ve dinamiklerine yönelik çözüm önerileri geliştirilebilir.
- Pratik katkıların daha derinlemesine incelenmek üzere bir araştırma alanı seçilebilir. Özellikle dijitalleşme, yapay zekâ, sürdürülebilirlik gibi güncel veya gelişmekte olan konulara yönelik pratik katkılar değerlendirilebilir. Bu tür yenilikçi uygulamaların sektörde nasıl bir dönüşüm yarattığı ve teoriyle ne kadar uyumlu olduğu araştırılabilir. Aynı zamanda bu pratik katkıların ne kadar sürdürülebilir olduğu da tartışılabilir.
- Gelecek araştırmalarda, sektör paydaşlarıyla ortaklaşa yapılacak çalışmalarda pratik katkılar daha eleştirel veya gerçekçi ele alınabilecektir.
- Ülkeler veya bölgelere göre öneriler arasındaki benzerlikler veya farklılıklar veya belirli bir destinasyona yönelik pratik katkılar incelenebilir.
- Gelecek araştırmalarda, büyük veri, yapay zekâ ve makine öğrenmesi gibi teknolojiler kullanılarak sektördeki önerileri, daha büyük veri setleriyle detaylı şekilde analiz edilebilir. Bu sayede, pratik katkıların bilimsel olarak ne kadar tutarlı olduğu ve bu önerilere dayalı kararların nasıl optimize edilebileceği ele alınabilir.
- Son olarak, araştırmacılar bilimsel çalışmalardaki önerilerin uygulamadaki karşılıklarını değerlendirerek bu önerilerin ne kadar işlevsel olduğu sorusunu sektör paydaşlarına yöneltebilirler. Bunu yaparken, teori ile pratik bilgi arasındaki kopuklukların giderilmesi sağlanabilecektir. Böylece bu gibi çalışmalar, sektör ve akademi arasındaki bağların artırılması, sektörün bilimsel çalışmalardan daha fazla yararlanmasına da katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Afifi, G. M. (2009). Tourism as the subject of doctoral theses in Egypt, 1975–2008. *Anatolia*, 20(2), 387-400.
- Afifi, G. M. (2013). A survey of doctoral theses accepted by universities in the United Kingdom and Ireland for studies related to tourism, 2000–2009. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 25(1), 29-39.
- Akın, M. H. (2021). Sağlık turizmi alanyazının bibliyometrik analizi (2015-2020). *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 2026-2036.
- Alımanoğlu, Ç., & Çolakoğlu, Ü. (2021). Türkiye'deki turizm rehberliği konulu lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik profili (1998-2018)
- Ayaz, N., & Türkmen, B. M. (2018). Yöresel yiyecekleri konu alan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 2(1), 22-38.
- Bayın, G. (2015). Türkiye'de sağlık turizmi alanında yapılan lisansüstü tezlerin içerik değerlendirmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2015(1), 49-55.
- Bişkin, F., & Pektaş, Ç. (2021). Turizm pazarlaması alanında hazırlanmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 20(4), 2075-2095.
- Botterill, D., Haven, C., & Gale, T. (2002). A survey of doctoral theses accepted by universities in the UK and Ireland for studies related to tourism, 1990-1999. *Tourist Studies*, 2(3), 283-311.
- Brokaj, R. (2014). Local Governments role in the sustainable tourism development of a destination. *European scientific journal*, 10(31), 103-117.
- Canik, S., & Özdemir, E. G. (2019). Sağlık turizmini konu alan lisansüstü tezlerin bibliyometrik değerlendirmesi (1988-2017). *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(2), 125-134.
- Chong, Y. T., & Chen, C. H. (2010). Customer needs as moving targets of product development: a review. *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 48, 395-406.
- Coles, T., Duval, D. T., & Shaw, G. (2013). Student's guide to writing dissertations and theses in tourism studies and related disciplines. Routledge.
- Crichton, K. (1978). Dissertations on travel, recreation and leisure. *Journal of Travel Research*, 17(1): 14-22.
- Çuhadar, M., & Morçin, İ. (2020). Türkiye'de gastronomi turizmi ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7(1), 92-106.
- Dragovič, T. (2024). Problem-based learning on doctoral level: fit for academics? *Journal of Universal Excellence (JUE)/Revija za Univerzalno Odličnost (RUO)*, 13(2).
- Dredge, D., Ford, E. J., & Whitford, M. (2011). Managing local tourism: Building sustainable tourism management practices across local government divides. *Tourism and Hospitality Research*, 11(2), 101-116.
- Fayol, H. (2005). Genel ve endüstriyel yönetim. Çeviren: Asım Çalıköğlü. Ankara: Adres Yayın.
- Gendron, Y. (2013). Rethinking the concept of research contribution. *Accounting Auditing Control*, 19(2), 133-155.
- Gürlek, M., Koç, B., & Memili, E. (2024). Does high employee performance trigger abusive supervision? Evidence from hotel businesses. *Anatolia*, 1-19.
- Hall, C. M. (2011). Publish and Perish? Bibliometric Analysis, Journal Ranking and The Assessment of Research Quality in Tourism. *Tourism Management*, 32(1), 16-27.
- Holienka, M., Pilková, A., & Ostapenko, N. (2016). Entrepreneurial environment and economic growth: What affects the productiveness of business activity at macro level?. In *The essence and measurement of organizational efficiency* (pp. 79-95). Springer International Publishing.
- İnce, M., Gül, H., & Bozyiğit, S. (2017). Türkiye'de turizm pazarlaması konusunda yazılan lisansüstü tezlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi: 1990-2016. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(5), 113-130.
- Jafari, J. (1990) "Research And Scholarship The Basis Of Tourism Education" *Journal of Tourism Studies*, v.1 n.1,33-41.
- Jafari, J., & Aaser, D. (1988). Tourism as the subject of doctoral dissertations. *Annals of tourism Research*, 15(3), 407-429.
- Karagöz, D., & Yüncü, H. R. (2013). Sosyal ağ analizi ile turizm alanında yazılmış doktora tezlerinin araştırma konularının incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 205-232.
- Kelly, S., Nicholson, J., Johnston, P., Duty, D., & Brennan, R. (2021). Experienced professionals and doctoral study: A performative agenda. *Industrial Marketing Management*, 92, 232-243.
- Kervankıran, İ., & Şardağ, A. (2019). Türkiye'de turizm coğrafyası araştırmaları: lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *International Journal of Geography and Geography Education*, (39), 151-170.
- Kesin, M., Horasan, B., & Çil, E. (2023). "Sağlık turizmi" anahtar kelimesinin lisansüstü tezlerdeki bibliyometrik analizi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 407-421.

- Klein, H. K., & Rowe, F. (2008). Marshaling the professional experience of doctoral students: A contribution to the practical relevance debate. *MIS Quarterly*, 675-686.
- Kleinheksel, A., Rockich-Winston, N., Tawfik, H., & Wyatt, T. R. (2020). Demystifying content analysis. *American journal of pharmaceutical education*, 84(1), 7113.
- Kozak, N. (2001). Türkiye'de turizm pazarlaması literatürünün gelişim süreci: 1972-1998 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tez çalışmalarını üzerine biyo-bibliyografik bir inceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 26-33.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*: Sage publications.
- Menon, S. (2001). Employee Empowerment: An Integrative Psychological Approach. *Applied Psychology: An International Review*, 50, (1), 153-180.
- Meyer-Arendt, K. J., & Justice, C. (2002). Tourism as the subject of North American. *Ann. Tour. Res*, 29, 1171-1174.
- Moeini, M., Rahrovani, Y., & Chan, Y. E. (2019). A review of the practical relevance of IS strategy scholarly research. *The Journal of Strategic Information Systems*, 28(2), 196-217.
- Mose, A. (2016). Analysis of macro and micro environment on the marketing strategy formulation and the influence to the competitive advantage (case study). *Academy of Strategic Management Journal*, 15, 35-41.
- Nakovski, D., Milenkovski, A., & Gjorgievski, M. (2021). Contemporary challenges of tourism. *UTMS Journal of Economics*, 12(1), 95-103.
- Nergiz, H. G. (2014). Türkiye'de lisansüstü turizm tezlerinin bibliyometrik profili (1990-2013). VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, 04-05.
- Oliveira, C., De Man, A., & Guerreiro, S. (2015). Tourism research: A systematic review of knowledge and cross cultural evaluation of doctoral theses. *Tourism & Management Studies*, 11(1), 111-119.
- Örnek, N., & Karamustafa, K. (2020). Turist rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik analiz ile değerlendirilmesi (1989-2019). *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 3(2), 115-138.
- Phillips, P., Barnes, S., Zigan, K., & Schegg, R. (2017). Understanding the Impact of Online Reviews on Hotel Performance: An Empirical Analysis. *Journal of Travel Research*, 56(2), 235-249. doi:10.1177/0047287516636481
- Prescott, S., & Allen, K. J. (2011). Food allergy: riding the second wave of the allergy epidemic. *Pediatric allergy and immunology*, 22(2), 155-160.
- Rianthong, N., Dumrongsiri, A., & Kohda, Y. (2016). Optimizing customer searching experience of online hotel booking by sequencing hotel choices and selecting online reviews: A mathematical model approach. *Tourism Management Perspectives*, 20, 55-65. doi:10.1016/j.tmp.2016.07.003
- Rosemann, M., & Vessey, I. (2008). Toward improving the relevance of information systems research to practice: the role of applicability checks. *Mis Quarterly*, 1-22.
- Ruhanen, L. (2013). Local government: facilitator or inhibitor of sustainable tourism development?. *Journal of Sustainable Tourism*, 21(1), 80-98.
- Saltık, İ. A. (2020). Turist rehberliği konulu ulusal lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili (1989-2018). Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(1), 45-69.
- Sarkar, A., Sarkar, J. G., & Sreejesh, S. (2021). Managing customers' undesirable responses towards hospitality service brands during service failure: The moderating role of other customer perception. *International Journal of Hospitality Management*, 94, 102873.
- Sedarati, P., Santos, S., & Pintassilgo, P. (2019). System dynamics in tourism planning and development. *Tourism Planning & Development*, 16(3), 256-280.
- Shone, M. C., Simmons, D. G., & Dalziel, P. (2016). Evolving roles for local government in tourism development: a political economy perspective. *Journal of Sustainable Tourism*, 24(12), 1674-1690.
- Spreitzer, G. M. (1995). Psychological empowerment in the workplace: Dimensions, measurement, and validation. *Academy of management Journal*, 38(5), 1442-1465.
- Sünnetçioglu, A., Yalçınkaya, P., Olcay, M., & Mercan, Ş. O. (2017). Turizm alanında yazılmış olan gastronomiye ilişkin tezlerin bibliyometrik profili. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 5(Special Issue 2), 345-354.
- Şahin, E., Akdağ, G., Çakıcı, C., & Onur, N. (2018). Gastronomi ve mutfak sanatları anabilim dallarında yayınlanan tezlerin bibliyometrik analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(Ek1), 30-41.
- Şen Küpeli, T. (2022) *Turizm sektöründe çevrimiçi müşteri değerlendirmelerinin veri madenciliği ve görüşme teknikleriyle incelenmesi* (Investigation of online customer reviews with data mining and interview techniques in the tourism industry). Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Şen Küpeli, T., & Özer, L. (2020). Assessing perceived risk and perceived value in the hotel industry: an integrated approach. *Anatolia*, 31(1), 111-130.

Tang, M. L., & Mullins, R. J. (2017). Food allergy: is prevalence increasing? *Internal medicine journal*, 47(3), 256-261.

Tayfun, A., Küçükergin, F. N., Aysen, E., Eren, A., & Özekici, Y. K. (2016). Turizm alanında yazılan lisansüstü tezlere yönelik bibliyometrik bir analiz. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, (1), 50-69.

Tekin, Ö. A. (2016). Türkiye'deki lisansüstü turizm tezlerinde odaklanılan konular: 1984-2015. *Journal of Alanya Faculty of Business/Alanya İletme Fakültesi Dergisi*, 8(2), 175-187.

Wang, Y., Shui, Y., & Yang, J. (2013). *Hotel WOM Communication Based on Customer Online Reviews*.

Warren, C. M., Jiang, J., & Gupta, R. S. (2020). Epidemiology and burden of food allergy. *Current allergy and asthma reports*, 20, 1-9.

Weiler, B., Moyle, B., & McLennan, C. L. (2012). Disciplines that influence tourism doctoral research: the United States, Canada, Australia and New Zealand. *Annals of Tourism Research*, 39(3), 1425-1445.

YÖK. (2023). Ulusal Tez Merkezi. Alıntılanma adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>. Alıntılanma tarihi: 02.06.23

Zengin, B., & Atasoy, B. (2021). Turizm rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik çerçevesi. *Alanya Akademik Bakış*, 4(3), 975-992.

Zuber-Skerritt, O., & Fletcher, M. (2007). The quality of an action research thesis in the social sciences. *Quality Assurance in Education*, 15(4), 413-436.

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde herhangi bir bireyden ya da kurumdan aynı ya da nakdi bir yardım/destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Makalede herhangi bir çıkar çatışması ya da kazancı yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Turizm Akademik Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

Etik Kurul Onayı: Bu araştırma TR Dizin'inin belirlediği, etik kurul kararı gerektiren araştırmalar listesinde yer almayıp, araştırma kapsamında ikincil veri kaynakları kullanıldığından Etik Kurul Onayına gerek bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Bu araştırma iki yazarın ortak katkısıyla hazırlanmıştır.

1. Yazar = %50, 2. Yazar = %50

EK-1

Tablo 1. Çalışmalarda Belirtilen Önerilerin Kategori ve Alt Kodları

Kategori	Kod	Alt Kod
İşletme	Örgütsel Davranış	1. Örgütsel bağlılığın artırılması için önlemler alma
		2. Çalışanların iş stresini azaltacak önlemler alma
		3. İş gören performansını artırıcı faaliyetlerde bulunma
		4. İşletmelerde iş becerikliliğine destek verme
		5. Çalışanların iş doyumuna önem verme
		6. Örgütsel destek sağlama
		7. Örgütsel yaratıcılığı geliştirecek imkânlar sunma
		8. Örgütsel vatandaşlık davranışını geliştirme
		9. Örgütsel değişimi destekleme
Pazarlama/Reklam ve Tanıtım		1. Paydaşlarla (yerel halk, acente vb.) işbirlikçi pazarlama faaliyetleri yapma
		2. Çevreye duyarlı (yeşil) pazarlama anlayışı benimseme
		3. Hedef kitlenin belirlenmesi
		4. Sosyal medya fenomenleriyle iş birliği yapma
		5. Çalışanlara yönelik dijital pazarlama eğitimi
		6. Sosyal medyayı aktif kullanma
		7. Sürdürülebilir hizmet planlaması uygulama
		8. Dijital uygulamalar hakkında müşteriye bilgilendirme
		9. Profesyonel sosyal medya ekibi oluşturma
		10. Pazarlama faaliyetlerine bütçe ayırma
		11. Satış geliştirme yöntemlerini kullanma
		12. Alternatif pazarlama faaliyetlerini etkin kullanma
Kriz Yönetimi		1. Kriz yönetimi uygulamaları
		2. Müşteri güvenliğine yönelik düzenlemeler yapma
		3. İş sağlığı ve güvenliğinin durumunu belirlemek için risk değerlendirmesi yapılması
		4. Vergi açıklarını kapatıcı bütçe planlaması
Hizmet Kalitesi		1. Dış kaynak kullanım stratejilerinin belirlenmesi
		2. Müşteri portföyüne yönelik kişiselleştirilmiş mal ve hizmet sunumu
		3. Müşteri güveni sağlama
		4. İşletmelerin paydaşlarla işbirliği sağlanması
		5. Algılanan hizmet kalitesini artırma
		6. Hizmet kalitesinin boyutlarına önem verme
		7. Çalışan davranışlarının iyileştirilmesi
Çevre ve Sürdürülebilirlik		1. Yöneticilerin eğitimi ve bilinçlendirilmesi
		2. İsrafi azaltıcı uygulamalar geliştirme
		3. Kamu, özel kuruluşlar ve yerel halkla iş birliği yapma
		4. Çevreci yaklaşım gözeterek menü planlama

Tablo 1 (devamı). Çalışmalarda Belirtilen Önerilerin Kategori ve Alt Kodları

Kategori	Kod	Alt Kod
		5. Enerji verimliliğini artırma
		6. Çevreci reklam ve tanıtım faaliyetleri yapma
		7. İşletme içi çevre farkındalığı eğitimleri düzenleme
		8. Çalışanların çevre bilincini geliştirecek eğitim ve uygulamalar planlama
		9. Mevcut kaynakların etkin kullanımı
		10. Çevreci stratejiler geliştirme
	Teknoloji Kullanımı	1. Dijital dönüşümün gerçekleştirilmesi
		2. Teknolojik alt yapı yatırımı sağlama
		3. Sosyal medyanın aktif kullanılması
		4. Wom ve E-wom yönetiminin sağlanması
		5. E-Hizmet kalitesini artırma
		6. Akıllı sistemlerin kullanımı
		7. Müşteri beklentisini anlama ve karşılama
		8. Kullanımı kolay teknolojik cihazların tercihi
		9. Personelin teknoloji kullanım yetkinliklerinin geliştirilmesi
Yönetici	Yönetim Faaliyetleri	1. Yöneticilere yönetsel beceri ve liderlik eğitimi verilmesi
		2. Çalışanların kişilik özelliklerine göre yönetim anlayışı geliştirilmesi
		3. Yönetim stratejilerinin düzenlenmesi
		4. Yöneticilerin dijital cihaz kullanımını sınırlandırma
		5. Uzman tedarikçi firmalarla çalışmak
		6. Yerel halka yönelik sosyal sorumluluk projeleri geliştirme
		7. İşletmede psikolojik destek birimi oluşturma
	Yönetici Özellikleri	1. Çalışanların örgütsel kararlarda katılımının teşvik edilmesi
		2. Çalışanları dinleme
		3. Örgüt bilincinin benimsenmesi
		4. Yönetici çalışan iş birliği/iletişimi sağlama
		5. Örgütsel yaratıcılığı teşvik etme ve özgür çalışma ortamı sağlama
		6. Çalışanlara maddi ve manevi güven ortamının sağlanması
		7. Kadın çalışanlara pozitif ayrımcı uygulamaları teşvik etme
		8. Çalışanların iş performansını artırmak için kişilik özelliklerinin tanınması
		9. Örgütsel öğrenmeyi sağlamak için bilgi toplama, analiz etme ve paylaşma
		10. Çalışanlar arası iletişimin desteklenmesi
		11. Çalışanları motive edecek iş ortamı sağlama
		12. Kararlı yönetim anlayışının benimsenmesi
		13. Örgütsel adaletin geliştirilmesi
		14. Çalışan performansını artırıcı yöntemlerin kullanılması
		15. Örgütsel öğrenme ortamının oluşturulması
		16. Çalışanların çevre bilincinin artırılması

Tablo 1 (devamı). Çalışmalarda Belirtilen Önerilerin Kategori ve Alt Kodları

Kategori	Kod	Alt Kod
Çalışan/ Personel	Personele Yönelik Düzenlemeler	1. Çalışanların dijital yeterliliğine yatırım yapma
		2. Kalifiye personel ve alanında uzman kişilerin istihdamı
		3. İnsan kaynakları planlaması yapma
		4. Personelin mesleki bilgisinin artırılması
		5. Çalışanların iş ve sosyal yaşamlarında zaman yönetimi yapması
		6. Yönetici çalışan arası iletişime yönelik eğitim verilmesi
		7. Kariyer planlaması
		8. Çalışanın yöneticilerini değerlendirmesi
		9. Çalışanlara dil eğitimi verilmesi
		10. Çalışanların müşterilerle doğru iletişim kurması
	Çalışma Koşullarına Yönelik Düzenlemeler	1. Çalışanın psikolojik sağlığını destekleyici uygulamalar
		2. Çalışma şartlarının iyileştirilmesi
		3. İnsan kaynakları departmanı kurulması ve işlerlik kazanması
		4. Sosyal imkânların genişletilmesi
		5. Çalışanın kuruma ve işe aidiyet duygularını besleyici uygulamalar
		6. İş yükünün azaltılması
		7. Çalışma arkadaşlarıyla iletişim ve ilişkilerin geliştirilmesi
		8. Çalışan haklarını koruyucu uygulama ve sendikalaşmayı destekleme
		9. Çalışan memnuniyetini sağlama
		10. Ücret ve terfi gibi olanakların artırılması
Müşteri		11. İş güvencesi ve tatmin edici ücret politikası sağlama
		12. İş ve sosyal yaşam dengesinin sağlanması
		1. Müşteri memnuniyetine yönelik adımlar atılması
		2. Aile dostu hizmet anlayışının geliştirilmesi
		3. Beklenti ve şikâyetlere önem verme
		4. Müşteri sadakati oluşturma
		5. Vaat edilen hizmetin sunulması
		6. Çevrimiçi müşteri yorumlarının yönetimi
Merkezi ve Yerel Yönetimler		7. Sorumlu tüketim için müşterilerin bilinçlendirilmesi
		8. Gıda alerjisine duyarlı uygulamaların geliştirilmesi
		1. Yerel ürünlerin tanıtım faaliyetlerini destekleme
		2. Yerel halkın sosyal yaşamını iyileştirici proje geliştirme
		3. Teknolojik altyapı yatırımlarını finansal teşvik
		4. Vergi sisteminde düzenleme
		5. Yerel halkın sosyal yaşamını geliştirici faaliyetlerde bulunma
		6. Çevreci faaliyetler planlama
		7. Çocuk dostu otel için standartların belirlenmesi
		8. Sektörün bilimsel çalışmaları takip etmesi
		9. Turizm paydaşlarına yönelik çevre bilinçlendirme faaliyetleri

EXTENSIVE SUMMARY

Assessment of the Practical Implications of Scientific Research in the Tourism Industry

Tuğba ŞEN, KÜPELİ*, Betül KORKMAZ ORHAN

Introduction

The rapid growth of the tourism industry, along with its dynamic structure and economic contributions, has led to an increase in demand for tourism and tourism education. Thus, the number of universities offering graduate programs is also rising. However, the primary goal of graduate research is to ensure that the contributions from theses are applicable to the industry. In other words, to ensure that theses are compatible with the needs of the industry (Afifi, 2009; Afifi, 2013). The weak linkage between academia and industry is a recognized and debated phenomenon in many industries. Nevertheless, most academic studies attempt to make practical contributions to the dynamics of the related sector. However, the potential for academic studies to offer solutions to the problems encountered in the sector, as well as how effective or applicable the solution suggestions can be in practice, is a matter of debate.

The hotel industry, being in a relationship with many tourism stakeholders, will benefit the most from the practical contributions presented in theses. Studies investigating theses in the field of tourism have generally been conducted to determine trends and topics (Jafari & Aaser, 1988; Kozak, 2001; Botterill et al., 2002; Meyer-Arendt & Justice, 2002; Afifi, 2009; Weiler et al., 2012; Afifi, 2013; İnce et al., 2017; Saltık, 2020; Örnek & Karamustafa, 2020; Zengin & Atasoy, 2021; Alımanoğlu & Çolakoğlu, 2021; Bişkin & Pektaş, 2021). However, we have not found any research that explores the contributions of these theses to the industry. Practical contributions help bridge the gap between theory and practice. In other words, practical contributions aim to find solutions to problems encountered in the industry. To create practical contributions, it is necessary to identify application gaps. The professional experience of students is very important in identifying these gaps. In other words, the industry perspectives of researchers directly influence the practical contributions.

The aim of this study is to analyze studies in the field of tourism and to determine what suggestions are offered for the hotel sector in these studies. In this way, by providing a holistic perspective on the suggestions,

it is aimed at discussing their applicability in the industry and to create a bridge between the sector and academia. As a result of the study, the applicability of the practical contributions provided in the theses is evaluated and discussed.

Method

In this study, a qualitative research approach was chosen, specifically content analysis. Content analysis, a widely used research technique in the social sciences (Krippendorff, 2018, p. xii), is used in cases where texts are considered a rich data source with the potential to reveal valuable information about specific phenomena (Kleinheksel, Rockich-Winston, Tawfik, & Wyatt, 2020). Based on the assumption that scientific studies develop comprehensive implications or contributions about hotels, the research aimed to investigate postgraduate theses. However, due to the dynamic nature of the tourism sector (Sedarati, Santos, & Pintassilgo, 2019), prominent topics in the industry change every year. Therefore, the research was limited to theses prepared in 2022. In the research, a data set consisting of data on postgraduate theses and suggestions or contribution statements for the sector in the conclusion sections of the theses was created by using the statistics of the YÖK National Thesis Centre. In the study in which content analysis, one of the qualitative research techniques, was performed, the MAXQDA program was used to analyze the implication statements in the theses.

Findings

A total of 99 postgraduate theses were examined, and no contributions or suggestions were found in 24 of them. It was found that 64 of the theses used quantitative research methods, 28 used qualitative research methods, and 7 used mixed methods. 84 of the theses were master's and 15 were doctoral studies. The suggestions made in the theses for the industry are categorized into management, customers, managers, personnel, and central and local governments. A total of 113 suggestion topics for the industry were identified. Most of the suggestions and contributions in the studies are focused on the management category, while the customer and central and local government categories are the least suggested areas.

Results and Discussion

As a result, it was revealed that additions need to be made to operational functions. The topics of technology use, environment and sustainability, crisis management, and service quality need to be considered as additional functions in hotels. One of the most important suggestions for the industry is the adaptation of technology in all areas of hotels and the

* Corresponding author at: Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, Department of Tourism Management, E-Mail Address: tugbasenkupeli@baskent.edu.tr

accurate and active use of technology. The common view emerging from the study results is that significant measures need to be taken regarding the use of natural resources due to the dynamic nature of the tourism sector and its service-oriented structure.

In addition, the theses focus on human resources and offer many suggestions on issues such as employee training and improving working conditions. These suggestions involve practices that improve motivation and work efficiency, such as providing psychological counseling support to employees within the human resources department, creating a unit for employee psychology, and increasing creativity and communication.

There are not many implications and contributions in the central and local government categories. However, the importance of public support in increasing environmental awareness and promotional activities for tourist products is emphasized. Studies examining the role of local governments in developing environmental awareness (Dredge, 2011; Brokaj, 2014; Shone, 2016; Ruhanen, 2013) show a big gap between the planning for sustainability and its actual implementation. This proves the importance of sectoral contributions in academic studies.

Another category with the fewest suggestions is the customer. The results align with the discussions in the literature regarding increasing customer satisfaction and meeting customer expectations (Phillips, Barnes, Zigan, & Schegg, 2017; Rianthong, Dumrongsiri, & Kohda, 2016; Wang, Shui, & Yang, 2013). Additionally, there are current suggestions, such as raising awareness of responsible consumption and implementing practices sensitive to food allergies. There are also suggestions for marketing strategies such as improving customer relations, increasing brand value, and digital innovation.

The study revealed that approximately 30 of the theses lacked statements of suggestions or contributions. This has been attributed to the stagnation of students' knowledge and experience during their graduate education (Klein & Rowe, 2008), as well as a predominant focus on theoretical aspects (Şen Küpeli, 2022). The current study determines the researchers' perspective holistically and opens up their applicability in practice for discussion. Thus, it is tried to understand whether academic studies are related to industry dynamics. This study provides suggestions for hotel managers to achieve their objectives, adopt an effective management approach, increase employee engagement, and enhance service quality. However, it is impossible to determine the applicability of the suggestions presented in the research to the industry.

Future studies can evaluate the industry responses to academic research suggestions. This will strengthen the connection between industry and academia, thereby increasing the industry's benefit from scientific studies.